

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ І МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ КРИЗОВОЇ ЕКОНОМІКИ

складаються з подібних процесів. СУЯ – це динамічна система, яка еволюціонує в часі через періоди поліпшення. Кожна організація провадить діяльність з управління якістю, офіційно сплановану чи ні. Цей стандарт подає настанови щодо того, як розробляти офіційну систему, щоб керувати цією діяльністю. Необхідно визначити ті види робіт, які вже є в організації, та їхню придатність з погляду середовища організації.

Після цього цей стандарт разом з ISO 9001 та ISO 9004 можна використовувати для сприяння організації в розробленні цілісної СУЯ.

Офіційна СУЯ становить структурну основу для планування, отримання, моніторингу та поліпшення показників діяльності з управління якістю. Не треба, щоб СУЯ була надто складною, вона має лише точно відображати потреби організації.

Література

1. Международный стандарт ISO 9011:2015. Системы менеджмента качества – Требования. – 5-е изд. / Перевод А. Горбунова, 2015. – 28 с.

2. Державний стандарт України ДСТУ ISO 9001:2009. Системи управління якістю. Вимоги. – К.: Держспоживстандарт України, 2009. – Режим доступу: http://zumf.com/doc/3736/&tag=%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_ISO_9001+2009_%28ISO_9001+2009%2008/

УДК 658.5.011

ЧЕРНИЧКО Т. В.

д.е. н., професор

ФУЛЕЙ Н.

ДВНЗ Ужгородський національний університет

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА

УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасні ринкові умови господарювання в Україні, які характеризуються підвищеним рівнем складності, невизначеності та жорсткою конкурентною боротьбою, спонукають всіх його суб'єктів до активізації зусиль в області ризик-менеджменту. Він є обов'язковим елементом управління підприємством. Від ефективності його побудови залежить рівень розвитку всього підприємства, його конкурентна позиція, успішність та результативність діяльності.

Метою є розгляд теоретичних та методичних положень і рекомендацій щодо впровадження ризик-менеджменту як необхідної складової управління бізнесом в сучасних умовах.

Управління ризиками, або так званий ризик-менеджмент, можна вважати відносно новим напрямом у теорії і практиці менеджменту, що впевнено посів своє місце серед сучасних методів управління бізнесом. Ризиковані ситуації можливі в будь-якій сфері економіки, політики, приватного життя, тому ризики мають бути в центрі уваги власників підприємств. Саме вони найбільше зацікавлені в тому, щоб було виявлено всі ризики, розроблено та виконано програму управління ризиками. Оскільки чим краще управління ризиками, тим вища ефективність бізнесу, а відповідно і більше багатство власників компанії. [1, с. 23].

Що ж таке ризик? Термінологія ризик-менеджменту ще не усталена повною мірою, що пов'язано з різноманітністю ризиків. Найактивніше різні аспекти ризику почали вивчати наприкінці XIX – на початку XX ст. Походження терміна «ризик» має свої витoki із грецьких слів *gidsikon*, *gidsa* – стрімчак, скеля. В італійській мові *risiko* – небезпека, погроза. У французькій мові *risque* – погроза, ризикувати (об'їжджати стрімчак, скелю) [2, с. 6-7].

Поняття ризик доцільно тлумачити в таких аспектах [2]: ризик як небезпека чи загроза; ризик як можливість; ризик як невизначеність.

Виникає запитання: як вибрати правильне визначення ризику? На наш погляд, виходить слід з того, наскільки його можна буде використати в практиці бізнесу. Виходячи з цього у менеджера має бути можливість виявити ризик, оцінити його і вжити певних заходів впливу на нього. [4, с. 22]. Отож, ризик-менеджмент – це управління підприємством в цілому з урахуванням впливу ризиків на основі процесу їх ідентифікації, оцінки та аналізу, а також вибору і використання методів нейтралізації їх наслідків, обміну інформацією про ризики і контролю результатів застосування цих методів з метою досягнення оптимального співвідношення між рівнем ризику та стратегічними можливостями підприємства.

Оскільки ризик – категорія ймовірнісна, тому в процесі оцінки невизначеності і кількісного визначення ступеня ризику використовують ймовірнісні розрахунки, тобто вимір ризику. Розрізняють такі методи оцінки ризику: статистичні методи оцінки ризику; експертні методи оцінки ризику; аналогові методи оцінки ризику.

Незважаючи на відмінності в підходах щодо організації ризик-менеджменту на підприємстві, всі ці підходи загалом відповідають певній логіці діяльності у сфері ризик-менеджменту, що добре викладена в стандарті *AS/NZS Risk Management Standard 4360:1999* [5].

До найпоширеніших методів управління ризиками відносять: [6, с. 40-50; 7, с. 176-190]: уникнення ризиків чи відмова від них; прийняття ризиків на себе; запобігання збиткам; зменшення розміру збитків; страхування; самострахування; передачі ризиків (відмінний від страхування). Вибір методів управління ризиками визначається загальною стратегією

підприємства щодо ризиків, що, у свою чергу, залежить від сумарного розміру потенційних збитків, з одного боку, і фінансових можливостей підприємства, з іншого.

Ризики, з якими стикаються підприємства є для них об'єктивною реальністю. Вони повинні служити підґрунтям для пошуку варіантів управління ними, а не їх уникнення. Невизначеність, з одного боку, таїть у собі ризик, а з іншого, відкриває можливості, тому вона може призвести як до зниження, так і до збільшення вартості. Управління ризиками дозволяє менеджменту ефективно діяти в умовах невизначеності та пов'язаних з нею ризиків і використовувати можливості, збільшуючи потенціал для зростання вартості підприємства.

Важливою передумовою обмеження ризику є результати його аналізу та оцінки, що дозволяють визначити міру небезпеки та міру прийнятності ризику для конкретного суб'єкта господарювання, визначити найбільш дієві засоби обмеження ризику і реалізувати їх на практиці. Практичне розв'язання проблем, пов'язаних з мінімізацією та обмеженням ризиків у діяльності підприємств, не тільки сьогодні, але й у перспективі, залежить від ступеня освоєння методології і методів аналізу та управління ними.

Література

1. Комплексный подход к риск-менеджменту: стоит ли этим заниматься: Пер. с англ. – М.: Издат. дом «Вильямс», 2003.
2. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навчальний посібник / Л. І. Донець. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
3. Вербіцька І. І. Ризик-менеджмент як сучасна система управління ризиками підприємницьких структур / І. І. Вербіцька// Сталый розвиток економіки. – 2013. – № 5. – С. 282-291. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_5_37.
4. Старостіна А. О., Кравченко В. А. Ризик-менеджмент: теорія та практика: Навч. посіб. – К.: ІВЦ Видавництво «Політехніка», 2004. – 200 с.
5. AS/NZS Risk Management Standard 4360:1999 [Electronic resource] – Access mode: <https://infostore.saiglobal.com/store/details.aspx?ProductID=381570>.
6. Чернова Г. В. Практика управління ризиками на рівні підприємства. – СПб.: Ін-т страхування, 2000. – 170 с.
7. Risk management & insurance, Seventh Edition, C. Arthur C. Williams, Jr., Peter C. Young, Michael L. Smith, McGraw-Hill, Inc. 1995. – 680 p. – [Electronic resource] – Access mode: <http://trove.nla.gov.au/work/9720526>.
8. Хохлов Н. В. Управление риском: учеб. пособ. для вузов/ Н. В. Хохлов. – М.: «ЮНИТИ-ДАНА», 1999. – 239 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>